

PRO EUROPA

Gazeta Ligii PRO EUROPA Liga hírlapja – 11-12 / 2001

Comunitățile minoritare — factor de stabilitate în Europa Centrală și de Est

Reuniunea comunităților minoritare din România și a comunităților românești de peste hotare

Forumul Intercultural PRO EUROPA, ediția a IX-a

23-24 noiembrie 2001, București

Organizat anual, Forumul este o inițiativă a Centrului Intercultural, care desfășoară începând cu 1994 o activitate susținută în direcția promovării drepturilor omului și minorităților naționale, a instaurării unui climat de încredere reciprocă în relațiile interetnice și interconfesionale.

Ediția a IX-a a Forumului Intercultural PRO EUROPA a fost prima reuniune a liderilor comunităților minorităților din România cu liderii comunităților românești de peste hotare, într-o tentativă de armonizare a strategiilor de păstrare și dezvoltare a identității în cadrul Europei unite, cu accent pe contribuția minorităților europene, în noile condiții mondiale de după 11 septembrie 2001, la întărirea stabilității și securității continentului.

La această ediție au participat reprezentanți ai comunităților etnolingvistice din România (maghiari, germani, ruteni, evrei, italieni, ruși lipoveni, bulgari, croați, ceangăi), ai comunităților românești din Ungaria, Bulgaria, Iugoslavia și Ucraina, reprezentanți ai Ministerului Informațiilor Publice, ai Ministerului Afacerilor Externe, reprezentanți ai unor organizații neguvernamentale implicate în dialogul interetnic, universitari, experți, reprezentanți ai mass-media.

Prima sesiunea a Forumului: „Minoritățile și coeziunea euro-atlantică în noul context mondial de după 11 septembrie 2001 • România și vecinii. Relațiile României cu statele vecine și influența acestora asupra situației minorităților naționale” a fost deschisă de doamna Smaranda ENACHE, Co-Președinta Ligii PRO EUROPA. Referenții acestei sesiuni doamna Zoe PETRE, director INCOR, TORÓ T. Tibor, deputat UDMR, Dinu ZAMFIRESCU, Vicepreședintele Fundației Horia Rusu și Valentin STAN, lector la Universitatea București, au reliefat rolul pe care minoritățile naționale pot să-l joace în procesul de

integrare euro-atlantică, au adus precizări asupra noțiunilor de națiune politică – națiune culturală, și-au exprimat poziția față de Legea statului maghiarilor de peste hotare și a Raportului Comisiei de la Veneția din perspectiva documentelor juridice europene.

Sesiunea a II-a „Colaborarea între statele central – și est-europene pentru protecția minorităților naționale, în context european și bilateral • Proiectul Legii statutului maghiarilor

din afara hotarelor din perspectiva comunităților românești de peste hotare și a minorităților din România

• Ce fel de Europă pentru minorități: Europa Federală — Europa regiunilor — Europa statelor — națiuni”, moderat de domnul SZOKOLY Elek, directorul Centrului Intercultural al Ligii PRO EUROPA s-a bucurat de participarea doamnei Renate WEBER, președinta Fundației pentru o Societate Deschisă, domnului MARKÓ Béla, președintele UDMR, domnului MOLNÁR Gusztáv, redactor șef al revistei „Provincia”, Călin RUS, directorul Institutului Intercultural

Timișoara și a domnului Ion CREȚU, deputat, Alianța Creștin-Democrată a Românilor din Ucraina. Referenții au luat în discuție din punct de vedere juridic, politic și simbolic *Legea statutului maghiarilor de peste hotare* precum și reacțiile celor două guverne.

Domnul Ion Crețu a prezentat situația comunității românești din Ucraina și a solicitat sprijinul participanților în rezolvarea problemelor stringente cu care se confruntă această comunitate: arestarea cărților românești la graniță, refuzul autorităților de a elibera pașapoarte studenților bucovineni băieți, bursieri în România.

Participanții la Forum au adoptat următoarea declarație:

(continuare în pagina 4)

CALENDAR * NAPTÁR

3-4 noiembrie — *Rolul societății civile în statul de drept* – curs pentru studenții Colegiului Democrației. Lector: Smaranda ENACHE; *Organizațiile neguvernamentale* – curs pentru studenții Colegiului Democrației. Lector: Mircea SUHĂREANU. *Scrierea unui proiect, întocmirea cererilor de finanțare* – atelier pentru Colegiului Democrației, susținut de KOVÁCS Gyöngyvér.

8-11 noiembrie — *Combaterea discriminării în România prin proceduri juridice*, seminar organizat de Fundația pentru o Societate Deschisă la Sinaia. Din partea LPE au participat KOVÁCS Gyöngyvér și HALLER István.

9 noiembrie — *Comemorarea Noptii de Cristal (Kristallnacht)* organizat de LPE în Tîrgu-Mureș; întâlnire cu domnul GRÜN László și domnul AUSCH Sándor din partea Comunității Evreilor din Tîrgu-Mureș; *Imaginea evreului răătăcitor în Transilvania*, conferință publică susținută de Andrei OIȘTEANU.

17 noiembrie — *Elemente de cultură și istorie ale comunității evreiești din Transilvania* – curs pentru studenții Colegiului Democrației. Lector: SPIELMANN Mihály.

23-24 noiembrie — *IX. Forum Intercultural: Comunitățile minoritare – factor de stabilitate în Europa Centrală și de Est. Reuniunea comunităților minoritare din România și a comunităților românești de peste hotare*, organizat de LPE la București.

7 decembrie — *Conferință de presă* cu ocazia Zilei internaționale a drepturilor omului.

9 decembrie — *Statul – evoluție. Separarea puterilor. Funcțiile instituțiilor statului modern* – curs pentru studenții Colegiului Democrației. Lector: Cristian PÎRVULESCU, politolog.

13-16 decembrie — *Zilele diversității* organizate de Ministerul Informațiilor Publice la Cluj. Din partea LPE a participat HALLER István.

15 decembrie — *Funcționarea și organizarea puterii judecătorești* – curs pentru studenții Colegiului Democrației. Lector: Horațiu DUMBRAVĂ, judecător.

18 decembrie — *Ziua minorităților naționale din România*. Publicarea a unei pagini cu privire la minoritățile naționale în cotidienele *24 ore mureșene* și *Népújság*.

november 3-4 — *A civiltársadalom szerepe a jogállamban* – előadás a Demokrácia Kollégiuma diákjai számára. Előadó: Smaranda ENACHE; *Nemkormányzati szervezetek* – előadás a Demokrácia Kollégiuma diákjai számára. Előadó: Mircea SUHĂREANU. *Tenderek megírása*, műhelygyakorlat a Demokrácia Kollégiuma diákjai számára. Szakoktató: KOVÁCS Gyöngyvér.

november 8-11 — *A diszkrimináció elleni küzdelem jogi eljárások útján* – A Nyílt Társadalom Alapítvány által szervezett szeminárium Sinaia. A PEL részéről KOVÁCS Gyöngyvér és HALLER István vett részt.

november 9 — *Megemlékezés a Kristályéjszakáról (Kristallnacht)* Marosvásárhelyen a PEL szervezésében; találkozó GRÜN Lászlóval és AUSCH Sándorral a marosvásárhelyi Zsidó közösség képviselőivel; *A bolygó zsidó képzete Erdélyben* – Andrei OIȘTEANU előadása.

november 17 — Az erdélyi zsidó közösség kulturájának és történelmének elemei, SPIELMANN Mihály történész előadása a Demokrácia Kollégiuma számára.

november 23-24 — *IX. Interkulturális Fórum: Kisebbségi közösségek – stabilizáló tényező Közép és Kelet Európában. A romániai kisebbségi közösségek és határon túli román közösségek találkozója*, a PEL szervezésében Bukarestben.

december 9 — *Jogállam – a hatalom megosztása. A modern állam intézményeinek jogköre*, Cristian PÎRVULESCU politológus előadása a Demokrácia Kollégiuma számára.

december 7 — Sajtókonferencia az Emberi Jogok Nemzetközi Napjának alkalmából.

december 15 — *A bírósági hatalom működése és szervezése*, előadás a Demokrácia Kollégiuma számára. Előadó: Horațiu DUMBRAVĂ, a Marosvásárhelyi Bíróság melletti Ügyészség főügyésze.

december 13-16 — *A változatosság napjai* – A Közinformációk Minisztériuma által szervezett rendezvény Kolozsváron. A PEL részéről HALLER István vett részt.

december 18 — *A Romániai Kisebbségek Napja*, a romániai kisebbségek bemutatásának szentelt információs anyag közzlése a *24 ore mureșene* és *Népújság* napilapok hasábjain.

Archita • Erked • Arkeden

Crăciun Fericit și La Mulți Ani!

Kellemes Karácsonyi Ünnepeket
és Boldog Új Évet!

Fröhliche Weihnachten
und Ein Glückliches Neues Jahr!

Merry Christmas and a Happy New Year!

Foyeaux Noël et Bonne Année Nouvelle!

2002

Liga PRO EUROPA Liga

Ziua Minorităților Naționale din România sau Cântarea României, stil PSD

Între 28-29 noiembrie 1997, la Tîrgu Mureș avea loc a V-a ediție a Forumului Intercultural, manifestare organizată de Centrul Intercultural al Ligii PRO EUROPA. Cu acest prilej, Smaranda ENACHE, copreședintă a Ligii, a avansat propunerea ca ziua de 18 decembrie să fie desemnată ca Zi a Minorităților Naționale din România, propunere acceptată și susținută de participanți, printre care și ministrul TOKAY György. Începînd cu anul 1998, ca urmare a rezoluției Forumului din noiembrie și a strădaniilor Departamentului pentru Protecția Minorităților Naționale, se sărbătorește și la noi în țară în mod oficial ZIUA MINORITĂȚILOR NAȚIONALE.

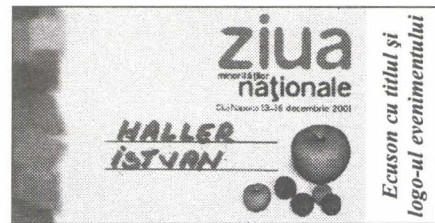
În 2001, în perioada 13-16 decembrie, Ministerul Informațiilor Publice a organizat la Cluj Zilele diversității, dedicate Zilei minorităților naționale din România, desfășurate în cadrul Campaniei europene „Link Diversity”, avînd ca parteneri Ministerul Integrării Europene și Fundația Friedrich Ebert, iar ca sponsori, Centrul de Resurse pentru Diversitate Etnoculturală și RATUC. Programul a conținut atît manifestări culturale (piese de teatru, vernisaje, spectacole de folclor), cît și discuții privind situația minorităților cu cei interesați: reprezentanții comunităților, organizații neguvernamentale.

Primul șoc care a afectat o bună parte a participanților a fost afișul și logo-ul manifestării. În inscripția 'ziua minorităților naționale' apărea cu caractere mari 'ziua' (un participant a și protestat împotriva reclamei care s-a făcut astfel unui ziar cu nume similar); cuvîntul 'naționale' mai era vizibil; 'minorităților' însă — deși îi denumea pe cei „sărbătorii” — a fost aproape nelizibil, raportul între aceste litere și cele din 'ziua' fiind de 1:10. Pe lângă incripție, afișul conținea un măr mare și cinci mere mai mici. Ce reprezintă această simbolistică? Un măr „paternalist”, și merele mai mici, „subordonate”? Sau un măr sănătos în comparație cu niște erori ale naturii? Probabil nu vom afla niciodată. Se poate invoca — pentru a-l scuza — lipsa de imaginație a graficianului. Idei mai pertinente ar fi existat: spre exemplu piesele unui puzzle (fără unul mare și altele mici!), simbolizînd coexistența comunităților, valoarea fiecăreia etc.

Un inconvenient de ordin personal: dosarele pentru participanți nu au fost uniforme. Dintre diferitele categorii: autorități, organizații ale minorităților naționale, presă și altele, organizațiilor din domeniul apărării drepturilor omului (inclusiv a drepturilor minorităților) au revenit cele din categoria „altele”. Nici pînă azi nu am reușit să aflu secretul materialelor conținute de diferitele categorii de dosar, doar un singur lucru este cert: Declarația comună a mino-

rităților naționale în sprijinul eforturilor României de aderare la Uniunea Europeană, ce urma a fi semnată în ultima zi de către reprezentanții comunităților, lipsea din dosarul meu, și nu am primit-o nici ulterior. Se pune întrebarea retorică: de ce oare? Inițial se poate prezuma că ar fi fost vorba doar de lipsă de transparență și nu de un mic „complot”. Evenimentele ulterioare legate de adoptarea sa pot explica „discreția” organizatorilor.

Partea de conferință a început pe tema *Minoritățile naționale: Stadiu de dezvoltare. Probleme de actualitate. Perspective*. Institutul Român pentru Drepturile Omului (instituție bugetară, practic un „GONGO”, creat pentru tovarăși încă de prima guvernare Iliescu, care deseori se prezintă în calitate de ONG în fața unor organisme, instituții internaționale — OSCE, ONU — încercînd să mistifice realitatea privind situația reală a drepturilor omului și a minorităților din România) a început luările de cuvînt, cu laude și numai laude la adresa Guvernului. Stilul urma să fie preluat și de reprezentanții comunităților etnice. Semnatarul prezentului articol, în luarea de cuvînt, a arătat că pe lângă demersurile pozitive există și unele probleme nesoluționate, cum ar fi cele legate de retrocedarea proprietăților ce au aparținut bisericilor minoritare sau ratificarea unor documente internaționale (între care și Carta europeană a limbilor regionale). O conferință pe tema minori-

tăților, cu participarea minorităților, nu poate ocoli problemele, ci trebuie să le pună în discuție pentru căutarea unor soluții favorabile. Au urmat o serie de luări de cuvînt în acest spirit, reieșind o imagine mai apropiată de cea reală a grupurilor etnice din România: în general se confruntă cu lipsa de cadre didactice care să predea în limba maternă, de manuale în aceste limbi, de spații adecvate pentru desfășurarea activităților. Apar și situații particulare, unele minorități considerînd că nu sînt adecvat reprezentate în cadrul diferitelor ministere (în principal în cadrul Ministerului Culturii). Imaginea generală este însă una pozitivă, spre exemplu în ultima perioadă reprezentanții comunităților etnice sînt implicate activ în dezvoltarea relațiilor dintre România și țara mamă a acestor colectivități. Din relatările reprezentanților minorităților a reieșit însă și un alt aspect privind noua metodă de a utiliza reprezentanții minorităților etnice în politica externă a României. La înalte vizite din partea țărilor membre NATO sau UE, ei sînt un fel de „exponat”, dovadă vie a unei politici naționale care a rezolvat problemele minorităților la cel mai înalt nivel posibil.

A doua temă pe latura „seminaristică” a *Zilelor diversității* a fost *Diversitate lingvistică și comunicare. Rolul presei minorităților naționale în mass media românească*. S-a relatat aspectul pozitiv al sprijinului Guvernului României pentru publicațiile ce apar în limbile minorităților naționale. Participanții căutau soluții viabile pentru difuzarea publicațiilor lor, dar și pentru a avea un acces mai mare la presa în limba română. Au criticat faptul că la discuțiile manifestărilor dedicate Zilei minorităților naționale din România nu a participat nici un reprezentant al presei de limbă română. Critici severe au fost formulate la adresa emisiunii postului național de televiziune *Conviețuiri*, care aparent este pentru minorități, dar practic își impune propriile interese, cenzurînd tot ce nu este pe placul conducerii televiziunii. (Un reprezentant al unei comunități, avînd totodată funcții în cadrul Ministerului Informațiilor Publice, a declarat: „pot să

(continuare în pagina 4)

Comunitățile minoritare — factor de stabilitate în Europa Centrală și de Est

(continuare din pagina 1)

„Participanții la Forumul Inter-cultural PRO EUROPA, ediția a IX-a, desfășurat între 23 și 24 noiembrie 2001 la București

PROTESTEAZĂ

împotriva deciziei prin care instanțele judecătorești din Grecia l-au condamnat pe arhitectul de origine aromână (vlahă) Sotir Bletza, președintele Asociației Aromânilor din Atena la 15 luni de închisoare și o amendă de 500.000 de drahme pentru că a afirmat existența minorităților naționale și a limbilor minoritare în Grecia.

Faptul că guvernul grec nu recunoaște că pe teritoriul său trăiesc minorități naționale și nu a aderat la documentele internaționale de protecție a minorităților este în sine un lucru grav.

Faptul că o persoană a fost condamnată eminamente pentru că și-a exercitat dreptul la libertatea de exprimare este inadmisibil.

Grecia este membră a Consiliului Europei și parte la Convenția Europeană a Drepturilor Omului, fiind obligată să respecte drepturile prevăzute de Convenție, inclusiv actul privind libertatea de exprimare și dreptul persoanei de a răspîndi informații și opinii. În același timp, Grecia este membră a Uniunii Europene, iar din acest punct de vedere trebuie să se subordoneze normelor acestei structuri, prevederilor Tratatului de la Amsterdam, a Cartei Drepturilor Omului din Uniunea Europeană.

Noi, participanții la Forumul Inter-cultural, solicităm Curții Supreme din Grecia să constate nevinovăția domnului Sotir Bletza și să dispună achitarea acestuia, respectiv să i se returneze suma amenzii în cazul în care a fost plătită.

Solicităm, de asemenea, Comisiei Europene să chestioneze guvernul grec cu privire la situația domnului Sotir Bletza, a felului în care este respectată libertatea de exprimare în Grecia, precum și cu privire la existența și situația minorităților

naționale care trăiesc în această țară, membră a Uniunii Europene.”

În concluziile Forumului Inter-cultural s-a precizat:

- Accentul acestui Forum a căzut pe schimbul de idei între comunitățile minoritare din țară și comunitățile românești din țările vecine, cu o focusare pe modul de abordare a Legii statutului maghiarilor de către comunitățile românești din afara țării.

- Dezbaterile de acest tip ar fi mai importante dacă ar exista o viziune asupra viitorului acestei părți a Europei. Această viziune include constituirea noii națiuni civice a Europei dar va include și națiunile culturale. Pe măsură ce se va accentua creșterea importanței unei capitale politice a Europei în aceeași măsură capitalele politice vor căpăta un rol de capitală culturală.

- Regionalismul nu este pericol al unității. Regiunile sînt un element integrator după și cum comunitățile minoritare au un rol, și pluralismul politic are un rol integrator. Unitatea nu se restectă cu încălcarea drepturilor civice. (K. J. A.)

Ziua Minorităților Naționale din România...

(continuare din pagina 3)

spun din experiența mea că emisiunea este condusă de rasiști”). De asemenea s-a arătat că unele regii autonome, de interes public, subordonate Guvernului, cum ar fi RODIPET și ROMPRES, nu funcționează conform așteptărilor, prima avînd datorii imense față de publicațiile ce apar în limbi minoritare, a doua prin dezinteres față de evenimente legate de viața comunităților etnice. (În mod interesant, reprezentantul Ministerului Informațiilor Publice a negat vehement subordonarea ROMPRES-ului acestui minister. Probabil nu s-a gîndit că cineva — semnatarul prezentului articol — vine pregătît cu textul Hotărîrii Guvernamentale 886/2001, în care acest lucru apare în mod expres. Și mai inexplicabil: chiar și după citirea articolului cu pricina, negarea s-a repetat. De ce se delimitează un minister de la o hotărîre a Guvernului? O nouă întrebare retorică...)

În cadrul acestei teme s-a încheiat oficial campania de proiecte interetnice dedicate Anului European al Limbilor. Un an în care România nu a putut pune pe masa Consiliului Europei o Cartă a limbilor minoritare și regionale ratificată. Conform celor relatate de reprezentantul

Ministerului Informațiilor Publice, dificultățile legate de ratificare se impută în parte organizațiilor minorităților naționale, care nu și-au prezentat opțiunile privind ratificarea Cartei. De unde acest dezinteres al organizațiilor minorităților naționale față de drepturile lingvistice, cum nu au existat măsuri prin care organizațiile să fie stimulate să se preocupe de această problemă importantă? Doar acțiunile de vitrină sînt importante sau și cele de fond?

A treia temă ar fi fost *Minoritățile naționale și aderarea României la Uniunea Europeană*. Datorită întîrzierii ministrului Vasile Dîncu, dar poate și datorită dorinței de a evita ridicarea unor probleme de către participanți în fața unui înalt oaspete în persoana consulului Republicii Federale Germane, tema nu s-a mai discutat, ajungîndu-se direct la adoptarea Declarației comune a minorităților naționale în sprijinul eforturilor României de aderare la Uniunea Europeană. În avans trebuie spus că participarea reprezentanților minorităților naționale la manifestările *Zilelor diversității* era aproape de punctul de a fi compromisă cu cîteva zile înainte de eveniment. Ei nu au primit pînă aproape de sfîrșitul anului sumele alocate prin buget. Cu alocarea acestor sume

și promisiunea de a alocă în bugetul anului următor sume mai mari pentru organizațiile minorităților naționale, divergențele dintre acestea și Guvern s-au soluționat imediat. În aceste condiții, reprezentanții comunităților, chemați în ordinea alfabetică a comunității, și-au exprimat adeziunea completă și fără rezerve la Declarație (prin osanele demne de a fi publicate în ziarul de tristă amintire, Scînteia). Au existat totuși două excepții. Reprezentantul Forumului Democrat German a criticat modul în care s-a formulat Declarația, cît și modul colectivist de a-l semna, considerînd că ar fi fost mult mai bine dacă fiecare organizație și-ar fi conceput și semnat propria declarație de sprijin. Dar, în condițiile date, pentru a se alinia dorinței celorlalte organizații, Forumul Democrat German și-a exprimat disponibilitatea de a semna documentul. Reprezentantul UDMR, la fel, a criticat modul de formulare, propunînd modificări concrete, cerînd totodată includerea unui paragraf prin care Guvernul României este chemat să-și continue eforturile pentru sprijinirea dezvoltării comunităților etnice din România. Cum modificările de formulare nu au fost acceptate, UDMR nu a semnat Declarația.

Cu această divergență, s-a pus punct manifestărilor dedicate *Zilei diversității*.

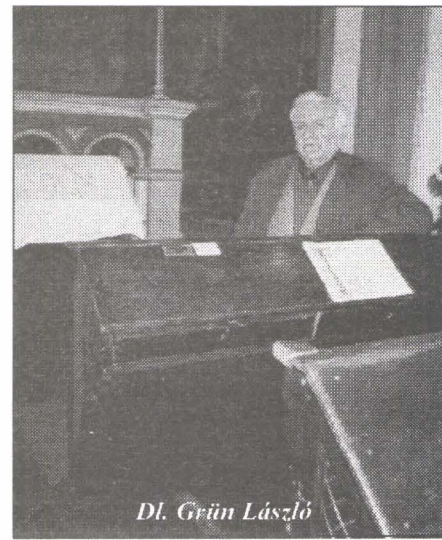

KRISTALLNACHT

9 noiembrie rămîne tragică dovadă a cazurilor în care intoleranța umbrește rațiunea și umanitatea. De aceea, nu întîmplător ziua de 9 noiembrie a fost declarată Ziua Internațională împotriva fascismului și antisemitismului iar manifestări comemorative s-au desfășurat în 34 de țări, de la Uzbekistan la Marea Britanie.

Centrul Intercultural al Ligii PRO EUROPA a realizat în cooperare cu Comunitatea Evreilor Mozaici și cu sprijinul Inspectoratului Școlar Mureș o vizită a 100 de elevi din patru licee țîrgumureșene (Colegiul Național Unirea,

Colegiul Național Al. Papiu Ilarian, Liceul Pedagogic și Liceul Bolyai Farkas) la Sinagoga din Tîrgu-Mureș, unde elevii au putut asculta mișcătoarele mărturii ale domnului Grün László supraviețuitor al Holocaustului, au trăit puternica impresie a istoriei trăite, și au comemorat împreună cu comunitatea victimele de la Mormîntul cu Săpun. „Lección“ de istorie a continuat cu o comemorare la Cimitirul Evreiesc, prilej de a trage un semnal de alarmă despre situația în care se găsește Cimitirul Evreiesc, despre zbaterile unei comunități îmbătrînite și care în ciuda dificultăților își apără și îngrijește patrimoniul.

Dr. Grün László

ANTONESCU ÎNTRE NOI

Cu ocazia manifestărilor din 9 noiembrie, am încercat să obținem sprijinul concitadinilor în remedierea unor erori majore. Tîrgu-Mureșul este unul din orașele care mai păstrează numele mareșalului Ion Antonescu în toponimia urbană. Bulevardul Ion Antonescu a stîrnit controverse legate de amplasarea unui bust dar indiferent de cursurile discuțiilor, numele nefastului personaj a rămas stăpîn pe bulevardul țîrgu-mureșean. Refuzul de care ne-am lovit m-a descumpănit. Posibilele explicații de lipsă de civism, de necunoaștere a istoriei, de victime ale istoriei mitizate sau de influența curentelor naționaliste și-au pierdut, la încercarea de argumentare, din consistență.

Ideea că denumirile străzilor pe care locuim sau pe care trecem și-au pierdut orice semnificație începea să capete teren. Măcinat de griji materiale, țîrgumureșeanul se gîndește la denumirea străzii ca

la un amănunt administrativ. Strada pe care locuiesc poate purta orice denumire, nu intră în atribuțiile locuitorilor să mai reflectez asupra semnificativității acestuia, asupra efectului în timp al lui. Întrebați, țîrgumureșenii recunosc că nu au nimic împotriva ca strada lor să se numească Adolf Hitler, Horthy Miklós și cu atît mai puțin Ion Antonescu și își motivează răspunsul cu o nepăsare surprinzătoare: „nu, că eu locuiesc în 7 noiembrie“, „păi mie îmi e totuna, dar nu e la locul lui să-i dai astfel de denumiri de oameni care au fost în Război, mai bine de oameni pașnici, dar oricum nu m-ar deranja“ sau „hai să zicem, chestia cu Hitler poate părea ușor ciudată, da' cu mareșalul Antonescu nu se pune problema. Pentru mine mareșalul Antonescu a fost un om pentru țară“. Atunci însă cînd cineva se arată deranjat de astfel de denumiri pentru străzi, reacția nu este una revoluționară, civică, de

încercare de remediere a situației ci de a evita contactul cu realitatea care nu convine: „Dacă strada mea s-ar numi Adolf Hitler sau Horthy Miklós m-aș muta imediat. Mert ilyen vérengzői nevet kitalálni és egy utcának adni nem normális dolog. Iar în cazul în care se numește Ion Antonescu.... m-aș muta și în acest caz. Din păcate acesta este adevărul.“

Dacă sîntem din cale afară de optimiști, atunci am putea crede că țîrgumureșenii pe care i-a întîlnit Kádár Magor atunci cînd a adunat aceste opinii sînt niște excepții. Faptul însă că trăim într-un oraș cu un Bulevard Ion Antonescu, un oraș în care din cînd în cînd apar însemne naziste pe ziduri sau interviuri cu tineri neo-naziști, ne arată partea foarte goală a paharului. Și pînă să descoperim o soluție de a-l face pe cel de lîngă tine să-i pese, putem să ne gîndim la cîteva întrebări simple: „Ce nume m-ar deranja pentru strada mea? Și ce aș face ca să schimb asta?“

Laura ARDELEAN

Comemorarea din Cimitirul Evreiesc

SĂPTĂMÎNA TOLERANȚEI
ȘI A DIALOGULUI INTERCULTURAL
A TOLERANCIA ÉS AZ INTERKULTURÁLIS
PÁRBESZÉD HETE
WOCHE DER TOLERANZ
UND DES INTERKULTURELLEN DIALOG

Program • Műsor • Programm

Luni — Hétfő — Montag, 18.03.2002

19:00 Cinematecă – Filmtár – Filmsammlung

Lars von Trier: DANCER IN THE DARK

Coproducție franco-daneză • Dán-francia koprodukció • Dänisch-französisch Mitarbeitung

Cinema Tineretului – Ifjúsági filmszínház – Jugendkino

*

Mărti — Kedd — Dienstag, 19.03.2002

18:00 Lansare de carte – Könyvbemutató – Buchvorstellung

PROVINCIA 2000

Podium – Pódiumbeszélgetés – Podiumgespräch

INTEGRAREA EUROPEANĂ ȘI CONSTRUCȚIA REGIONALĂ A ROMÂNIEI

ROMÁNIA EURÓPAI INTEGRÁCIÓJA ÉS REGIONÁLIS FELÉPÍTÉSE

DIE EUROPÄISCHE INTEGRATION UND DER REGIONALISCHE AUFBAU RUMÄNIENS

Participă / Részt vesz / Teilnehmer: Ágoston Hugó, Bakk Miklós, Al. Cistelean, Marius Cosmeanu, Smaranda Enache, Molnár Gusztáv, Ovidiu Pecican, Szokoly Elek

Sala Mică a Palatului Culturii – a Kultúrpalota Kisterme – Kulturpalast, Kleiner Saal

*

Miercuri — Szerda — Mittwoch, 20.03.2002

17:00 Masă rotundă – Kerekasztalbeszélgetés – Rundtischgespräch

EDUCAȚIA INTERCULTURALĂ ÎN DINAMICA INTEGRĂRII EUROPENE

INTERKULTURÁLIS NEVELÉS AZ EURÓPAI INTEGRÁCIÓ FOLYAMATÁBAN

INTERKULTURELLE ERZIEHUNG ZUR EUROPÄISCHE INTEGRATION

Casa de cultură a sindicatelor – Szekszervezetek kultúrháza – Kulturhaus der Gewerkschaften,

Satu Mare – Szatmárnémeti – Sathmar

*

18:00 Masă rotundă – Kerekasztalbeszélgetés – Rundtischgespräch

LIMITELE TOLERANȚEI • A TOLERANCIA HATÁRA • DIE GRENZEN DER TOLERANZ

Clubul Presei, „The Office” – „The Office” Sajtóklub – Presseklub „The Office”

Moderator / Moderátor: Laura Ardelean, Marius Cosmeanu

*

Joi — Csütörtök — Donnerstag, 21.03.2002

10:00 Conferință – Konferencia – Konferenz

S.O.S. SIGHIȘOARA • S.O.S. SEGESVÁR • S.O.S. SCHÄSSBURG

Casa parohială a Bisericii Evanghelice – Az evangélikus egyház lelkeszi hivatala

Das Pfarrerhaus der Evangelischen Kirche

Vineri — Péntek — Freitag, 22.03.2002

8:00: *Forum ecologic internațional – Nemzetközi ökológiai fórum – Internationaler Ökologische Forum*

**DIALOG INTERNAȚIONAL PRIVIND STAREA ECOLOGICĂ A RÎURILOR
NEMZETKÖZI PÁRBESZÉD A FOLYÓK ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOTÁRÓL
INTERNATIONALES GESPRÄCH ÜBER DIE ÖKOLOGISCHE LAGE DER FLÜSSE**

Vizită de studiu pe valea Mureșului – Tanulmányi út a Maros völgyében
Studienreisen den Mieresch entlang

*

17:00 *Lansare de carte – Könyvbemutató – Buchvorstellung*

**Salat Levente: ETNOPOLITIKA – A KONFLIKTUSTÓL A MÉLTÁNYOSSÁGIG.
AZ AUTENTIKUS KISEBBSÉGI LÉT NORMATÍV ALAPJAI**

În colaborare cu / in Zusammenarbeit mit **Editura MENTOR Kiadó** közreműködésével
Cu participarea **autorului** / **A szerző** részvételével / Mit der Beteiligung des **Erwerber**
Prezintă / Bemutatója / Stellt vor: **Ungvári-Zrínyi Imre, Káli-Király István**

Manifestarea se desfășoară în limba maghiară – Magyar nyelvű rendezvény – Manifestazion in Ungarische Sprache
Deus Providebit, Sala Szent Gellért – Szent Gellért Terem – Szent Gellért Saal

*

Sîmbătă — Szombat — Samstag, 23.03.2002

9:00 *Forum ecologic internațional – Nemzetközi ökológiai fórum – Internationaler Ökologische Forum*

**DIALOG INTERNAȚIONAL PRIVIND STAREA ECOLOGICĂ A RÎURILOR
NEMZETKÖZI PÁRBESZÉD A FOLYÓK ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOTÁRÓL
INTERNATIONALES GESPRÄCH ÜBER DIE ÖKOLOGISCHE LAGE DER FLÜSSE**

Deus Providebit, Sala de Conferință – Konferenciaterem – Konferenzsaal

*

10:00

**CONCURS DE ORIENTARE INTERCULTURALĂ • INTERKULTURÁLIS TÁJÉKOZÓDÁSI VERSENY •
INTERKULTURELLER ORIENTIERUNGSWETTBEWERB**

Piața Teatrului – Színház tér – Theaterplatz

*

18:00 *Spectacol folcloric – Táncház – Tanzhaus*

**INTERFERENȚE CULTURALE. DANSURI POPULARE ROMÂNEȘTI ȘI MAGHIARE
KULTURÁLIS KÖLCSÖNHATÁSOK. ROMÁN ÉS MAGYAR NÉPTÁNCOK
KULTURELLE INTERFERENZEN. VOLKSTANZ BEI DEN RUMÄNEN UND UNGARN**

În colaborare cu / in Zusammenarbeit mit **Folk Center** közreműködésével
Sala Mică a Teatrului Național – a Nemzeti Színház Kisterme – Nationaltheater, Kleiner Saal

*

Duminică — Vasárnap — Sonntag, 24.03.2002

9:00 *Forum ecologic internațional – Nemzetközi ökológiai fórum – Internationaler Ökologische Forum*

**DIALOG INTERNAȚIONAL PRIVIND STAREA ECOLOGICĂ A RÎURILOR
NEMZETKÖZI PÁRBESZÉD A FOLYÓK ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOTÁRÓL
INTERNATIONALES GESPRÄCH ÜBER DIE ÖKOLOGISCHE LAGE DER FLÜSSE**

Deus Providebit, Sala de Conferință – Konferenciaterem – Konferenzsaal

*

19:00

CONCERT • HANGVERSENY • KONZERT

dedicat toleranței confesionale / a vallási toleranciáért / der religiöse Toleranz gewiedmet

Ansablul Baroc Transilvania

Biserica Reformată din Cetate • Vártemplom • Burgkirche

Intrarea la manifestări este liberă / A belépés a rendezvényekre díjtalan / Freier Eintritt

Cazul Armaghedon II. și abuzurile instituțiilor statului

COMUNICAT

În seara zilei de 18 ianuarie, domnul Mugur Ciuvică, directorul executiv al Asociației pentru Educație Cetățenească (ASPEC), a fost ridicat de poliție de pe stradă, din fața locuinței mamei sale. Abuzul poliției a fost precedat de o serie de percheziții și intimidări cărora le-au căzut victime mama, prietena și copilul domnului Ciuvică. În disprețul oricăror norme ale statului de drept, poliția a apelat la metode staliniste și securiste de neimaginat într-o țară care se vrea democratică și europeană.

În momentul reținerii, domnului Mugur Ciuvică nu i s-a comunicat motivele acestei acțiuni. Pe parcursul anchetei, i s-au adus trei acuzații: atentat la siguranța națională, ofensă adusă autorității și instigare la răspîndirea de informații false. În final, domnul Ciuvică a fost anunțat că este acuzat de instigare la răspîndirea de informații false, referirea fiind la *Raportul Armagedon 2*. Pe tot parcursul anchetei domnul Ciuvică a declarat că nu are nici o legătură cu apariția acestui Raport.

Raportul Armagedon 2 este un document apărut în mass-media, care prezintă date referitoare la casele, colecțiile de artă și afacerile familiei Adrian Năstase.

Este foarte clar, din acest moment, că avem de a face cu un scandal politic menit să abată atenția opiniei publice de la gravele cazuri de corupție, de la șirul continuu de dezvăluiri care implică membrii guvernului Năstase. În condițiile în care sute de infractori care au devalizat bănci, care au vîndut flota, care au făcut contrabandă, care au omorît oameni în timpul Revoluției de la Timișoara sînt în libertate, autoritățile de astăzi ale României l-au identificat pe Mugur Ciuvică drept inamicul public numărul unu.

Mugur Ciuvică este un cetățean care a servit cu credință statul român, un om cinstit și corect. Singura „vină” a domnului Ciuvică este că a fost, între 1996 și 2000, șeful de cabinet al Președintelui Emil Constantinescu și, mai apoi, Secretarul General al Președinției. Mugur Ciuvică este „vinovat” pentru că, după alegerile din 2000, a rămas alături de Președintele Constantinescu, fiind în prezent director executiv al Asociației pentru Educație Cetățenească.

Este evident, pentru orice om de bună credință, că justiția s-a transformat în acest caz într-un instrument al puterii politice. Dacă, de fiecare dată cînd vor apărea critici la adresa premierului Adrian Năstase, va fi cineva arestat noaptea în plină stradă, înseamnă că drepturile și libertățile cetățenești ale fiecăruia dintre noi sînt în pericol.

ASPEC

PROTEST

Liga PRO EUROPA protestează împotriva abuzurilor unor instituții ale statului — Parchetul General și Ministerul Afacerilor Interne — care au dus la reținerea ilegală a mai multor persoane presupuse a fi fost implicate în difuzarea Raportului Armagedon II.

Asemenea reflexe țin de dictatură și autoritarism, constituind prejudicii grave aduse democrației și intereselor României de integrare în Uniunea Europeană și Alianța Nord-Atlantică.

Liga PRO EUROPA vede în aceste acțiuni arbitrară încă o tentativă de intimidare a cetățenilor României și de subordonare a instituțiilor statului unor interese personale, partizane și circumstanțiale.

Cerem încetarea anchetării ilegale a unor cetățeni suspecți de a-și fi exercitat dreptul constituțional la liberă expresie.

Nu în ultimul rînd, Liga PRO EUROPA își rezervă dreptul de a acționa în judecată instituțiile și persoanele publice care abuzînd de funcțiile lor au adus atingere drepturilor și libertăților fundamentale garantate de Constituție.

21 ianuarie 2002

Liga PRO EUROPA

DECLARAȚIE

Comitetul director al Solidarității Universitare, reunit în ședința sa lunară în ziua de 19 ianuarie 2002, a adoptat următoarea declarație:

În calitatea sa de asociație civică, Solidaritatea Universitară protestează față de presiunile abuzive exercitate de Poliție și de Parchetul General asupra dlui Mugur Ciuvică, director executiv al ASPEC, fost director de cabinet al dlui Emil Constantinescu, președinte al României între 1996 și 2000. În stilul arestărilor operate de Securitate în anii '50, dl. Ciuvică a fost reținut seara pe stradă, lîngă locuința mamei sale, unde se efectuase o percheziție brutală cu cîteva ore înainte. De asemeni, la domiciliul dlui Ciuvică, alte două percheziții consecutive au încercat să intimideze familia dlui Ciuvică, în disprețul drepturilor și libertăților de care se bucură încă orice cetățean al României.

Ceea ce ne îngrijorează, pe de altă parte, este faptul că poliția și parchetul s-au lăsat antrenate într-un conflict de caracter strict politic. Înființată în 1990 pentru a apăra drepturile și libertățile cetățenești și pentru a contribui la consolidarea democrației în România, Solidaritatea Universitară se consideră datoare să semnaleze opiniei publice aceste grave încălcări ale principiilor democratice și cere tuturor asociațiilor civice, presei democratice și societății civile în ansamblul ei să-și manifeste solidaritatea și să ia poziție în fața acestor încercări de reinstaurare a partidului-stat.

20 ianuarie 2002

Solidaritatea Universitară

PROTEST

Liga PRO EUROPA își exprimă protestul față de suspendarea Partidului Popular Creștin Democrat din Moldova. Acest act este incompatibil angajamentelor internaționale care decurg din statutul Republicii Moldova de membru al Organizației Națiunilor Unite, al Consiliului Europei și statutului de membru invitat la Pactul de Stabilitate pentru Europa de Sud-Est, contravine principiilor democratice, respectării libertății de opinie, libertății de exprimare, libertății de întrunire și de asociere.

Prin urmare, cerem repunerea imediată în drepturi a Partidului Popular Creștin Democrat din Moldova.

Apreciem totodată că introducerea studiului limbii ruse în mod obligatoriu pentru toți cetățenii Republicii Moldova este o măsură care nu are acoperire în legislația internațională de protecția minorităților naționale. Acest gest politic, în condițiile în care în trecutul apropiat a existat o politică de deznaționalizare forțată a populației de limbă română, nu contribuie, ci subminează relațiile interetnice din Republica Moldova.

Fără să se limiteze dreptul minorităților de a învăța în limba lor maternă, cerem să se revină asupra deciziei de a introduce obligativitatea studiului limbii ruse în școlile din Republica Moldova.

23 ianuarie 2002

Liga PRO EUROPA

Un pericol la adresa cetățenilor și a integrării euroatlantice

În urma votului din aceste zile, Camera Deputaților se apropie de adoptarea legii informațiilor clasificate inițiată de guvernul PSD care, în varianta sa actuală, ar produce un blocaj al democrației românești. Actualele prevederi anulează, practic, legea accesului la informația de interes public, neagă primordialitatea interesului general, amenință libertățile cetățenești și libertatea presei, invită la ascunderea actelor de corupție. Serviciile de informații capătă din nou o putere supradimensională. În mod cinic, arătând dispreț față de aspirațiile democratice ale cetățenilor, PSD invocă interesul integrării în NATO, deși adoptarea unei astfel de legi nedemocratice constituie un act clar împotriva valorilor fondatoare pe care organizația euroatlantică se întemeiază.

Semnatarii acestui protest sunt surprinși să vadă că votarea proiectului de lege a fost posibilă cu sprijinul UDMR. Dacă în mod regretabil tendința antireformistă pare a prevala în PSD, alinierea la aceasta a UDMR, partid declarat prooccidental, este îngrijorătoare și contravine atât principiilor programatice ale Uniunii cât și tradiției sale prodemocratice afirmate în cei 12 ani de existență. Nu poate fi acceptată invocarea protocolului de colaborare dintre cele două partide știut fiind că în lumina lui, UDMR se obligă să sprijine numai acele legi și măsuri care, respectând valorile fundamentale ale democrației și drepturilor omului, servesc accelerării reformelor și integrării euroatlantice.

Semnatarii acestui protest consideră că adoptarea de către Parlament a legii informațiilor clasificate în forma propusă de guvernul PSD periclitează procesul de democratizare al societății românești și integrarea în comunitatea euroatlantică.

Adresăm un apel Uniunii Democratice Maghiare din România să nu voteze adoptarea proiectului de lege în forma sa actuală. Solicităm să se alăture acelor forțe din Parlament care doresc ca legea să fie conformă cu interesele cetățenilor și cu valorile euroatlantice.

Gabriel Andreescu
Doina Cornea
Smaranda Enache
Renate Weber

București, 4 februarie 2002

Andrei Oișteanu: *Imaginea evreului rătăcitor în Europa Centrală și Transilvania*

„Imaginea evreului rătăcitor în Europa Centrală și Transilvania“ a fost titlul conferinței publice susținute la sala Teatrului „Ariel“ din Tîrgu-Mureș de către Andrei Oișteanu cercetător în domeniile etnologiei, antropologiei culturale, imagologiei etnice și istoriei religiilor, profesor asociat la Universitatea București – Centrul de Studii Ebraice și „visiting profesor“ la Universitățile din Amsterdam și Zagreb. Este membru al Grupului pentru Dialog Social și colaborator al Revistei 22.

Apariția ultimei cărți a domnului Oișteanu, „Imaginea evreului în cultura română“, a fost o surpriză plăcută chiar și pentru editura „Humanitas“, prima ediție epuizându-se în câteva luni. Așa cum mărturisea autorul, „Scopul principal al cărții este de a stabili originea, evoluția în timp, răspîndirea în spațiu și supraviețuirea (sau dimpotrivă, declinul și dispariția) clișeele care compun portretul fizic, spiritual și moral al „evreului imaginar“. Cu alte cuvinte, urmăresc modul în care s-a născut și a evoluat antisemitismul popular în spațiul cultural românesc. Dar și felul în care antisemitismul popular (inconștient și pasiv) l-a influențat pe cel politic (conștient și activ), din a doua jumătate a secolului al XIX-lea pînă în zilele noastre.“

Conferința organizată de Centrul Intercultural a fost o prezentare bazată pe această carte și care a surprins modul de apariție și dezvoltare a unui stereotip legat de comunitatea evreiască. Conferința, ca de altfel și cartea, a realizat o abordare comparativă a subiectului pe patru direcții distincte, așa cum sublinia și Andrei Oișteanu: „1. comparație în timp, este vorba de o contextualizare diacronică a temei, prin care am încercat să văd cum au evoluat de-a lungul timpului clișeele și motivele legendare și să pun în evidență cauzele care au determinat această evoluție. 2. comparație în spațiu; este o încercare de a pune tema principală a lucrării în context geo-cultural. Cu alte cuvinte, mi-am propus să văd în ce măsură portretul „evreului imaginar“ din cultura română se aseamănă cu sau diferă de cel din cultura altor popoare europene, mai ales din centrul și estul Europei, 3. comparație etnică; prin care am căutat să pun în evidență în ce măsură și de ce imaginea evreului în cultura română diferă sau nu față de imaginea altor „străini“ cu care poporul român a conlocuit de-a lungul secolelor: maghiari, nemți, țigani etc. 4. comparație culturală; demers comparativ prin care mi-am propus să stabilesc care aspecte și elemente ale „antisemitismului popular“ au fost preluate de „antisemitismul intelectual“ (literatura cultă din secolele XIX-XX). Este aici vorba de migrarea unor clișee mentale dintr-un mediu cultural într-altul. Am urmărit care stereotipuri au supraviețuit (cum și de ce s-au modificat) și care și de ce au dispărut complet.“

Publicul prezent la conferință, format în mare parte din elevi și studenți, dar și reprezentanți ai comunității mozaice, ai societății civile, reprezentanți ai mass-media și alții au avut ocazia de a discuta deschis despre imaginea pe care evreul a avut-o și o are și în prezent precum și despre modalitățile prin care prejudecățile și stereotipiile să fie diminuate. (L.A.)

State of Impunity

Human Rights Abuse of Roma in Romania¹

Country Report Series No. 10

September 2001

Centrul European pentru Drepturile Romilor, exact la cinci ani după primul², a publicat al doilea raport cu privire la situația drepturilor romilor din România³. Imediat după apariție și lansare, raportul s-a „bucurat” de o presă negativă. Atacurile lansate puneau la îndoială veridicitatea informațiilor publicate nu oriunde, ci chiar în Ungaria⁴, sugerând existența unor interese meschine în spatele raportului.

De fapt raportul este rezultatul muncii unor specialiști din afara României dar care au vizitat de repetate ori România pentru a se convinge la fața locului asupra realității, dar și a unor specialiști și organizații⁴ din România, cu o vastă experiență în domeniu.

Raportul trece în revistă toate ariile în care au fost observate discriminări (neaplicarea justiției, abuzuri ale poliției, abuzuri în domeniul drepturilor politice și drepturilor sociale, situația copiilor străzii și a copiilor insituționalizați, educația), cu descrierea unor cazuri concrete de încălcare a drepturilor, oferind astfel exemplificările necesare pentru ca cititorul să înțeleagă mai profund situația existentă. Privită ca o măsură pozitivă, raportul oferă un capitol special *Strategiei guvernului României de îmbunătățire a situației romilor*.

În concluzie, colectivul de autori afirmă: „*deși România a făcut un progres [...], în prezent situația romilor din România rămâne una deplorabilă*”⁶.

Raportul se termină cu o serie de recomandări (21 la număr) adresate Guvernului României. Între ele, se solicită:

- să ia atitudine în mod public împotriva violenței și discriminării;
- să desfășoare investigații prompte, complete și imparțiale asupra acuzațiilor de abuzuri ale poliției împotriva romilor;
- să pună legislația actuală în concordanță cu standardele internaționale referitoare la utilizarea forței letale, să pună capăt folosirii arbitrare a focurilor de armă;
- să acționeze pentru a opri segregarea rasială a copiilor romi în școli;
- să introducă programe în școli pentru a contracara rasismul;
- să facă declarația înscrisă în articolul 14 al Convenției internaționale privind eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială pentru a primi sesizările din partea indivizilor care consideră că sînt victime ale discriminării;
- să ratifice Protocolul 12 la Convenția europeană a drepturilor omului.

(H. I.)

NOTE:

1. Raportul s-a publicat și în limba română: *Stare de impunitate. Încălcarea drepturilor omului — cazul romilor din România*, editat de Centrul de Resurse pentru Comunitățile de Romi, 2001.

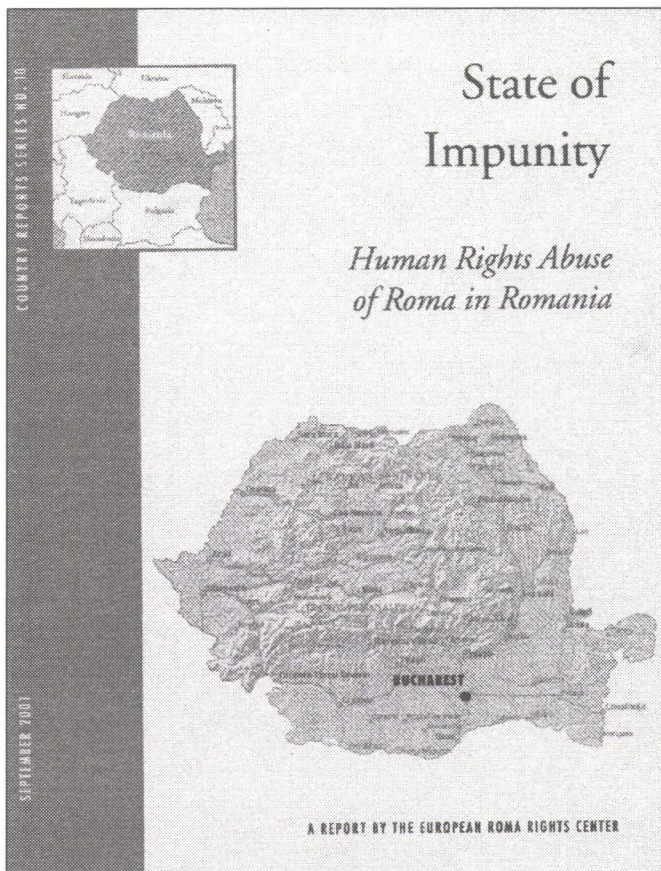
2. Recenzia primului raport, intitulat *Sudden Rage and Dawn* (Furia subită din zori), a apărut în *Alterra* 5, an II, 1996.

3. Rapoarte similare au fost întocmite referitor la situația drepturilor romilor din Austria, Slovacia, Regiunea Transcarpatică a Ucrainei, Albania, Bulgaria, Macedonia, Cehia, Italia. România este, pînă în momentul de față, prima țară cu două rapoarte. De ce nu există rapoarte privind situația altor țări, cum ar fi Ungaria? De ce există două rapoarte privind România? Membrii colectivului de muncă au dat următoarea explicație. Sînt țări referitoare la care au fost publicate foarte multe studii, cercetări, cum ar fi Ungaria. Centrul European pentru Drepturile Romilor nu ar fi putut face altceva, decît să preia aceste studii, care însă nu ar fi fost originale, ci o compilare, metodă neagră de Centru. Sînt țări referitoare la care puținele informații existente arată o situație îngrijorătoare (cum ar fi Rusia), dar cantitatea lor încă nu permite întocmirea unui raport cu date concrete. Situația României este specială nu numai pentru că este patria celei mai numeroase comunități de romi din zonă, dar și pentru că situația s-a modificat semnificabil din 1996, cînd raportul s-a bazat în principal pe violențele colective comise împotriva comunităților de romi și raziile ilegale ale poliției.

4. „*Budapesta știe mai bine ce se petrece în România*” a fost supratitlul articolului publicat pe prima pagină a *Cronicii Române* din 18 septembrie 2001. În presă nu a apărut nici o informație referitoare la participarea experților români în elaborarea raportului.

5. Organizațiile menționate în introducerea raportului sînt APADO, Liga PRO EUROPA, Romani CRISS, APADOR-CH.

6. Conform traducerii ediției în limba română. În originalul de limbă engleză se folosește cuvîntul „dire”, care poate fi tradus prin termenii de „înfiorător”, „cumplit”.

Colegiul Democrației la start

A Demokrácia Kollégiuma útjára indul

Prima sesiune a Colegiului Democrației din acest an școlar a demarat cu o serie de cursuri organizate la Sovata, cursuri care au avut ca obiect: societatea civilă în statul de drept, organizațiile neguvernamentale și scrierea unor proiecte de finanțare. Pe lângă instruirea tinerilor, unul dintre scopurile avute în vedere prin această deplasare a fost și crearea unui colectiv unit bazat pe comunicare și cooperare. Acest lucru a putut fi realizat și datorită atelierelor care au stimulat imaginația și implicarea colegiștilor. Cu ocazia acestor cursuri și ateliere fiecare cursant a reușit să-și manifeste dorința de a învăța cât mai multe despre societatea civilă din care face parte și poate chiar să contureze anumite îmbunătățiri care ar putea fi aduse pe viitor.

O altă tematică avută în vedere de Colegiul Democrației a fost: Elementele de cultură și istorie ale comunităților evreiești din Transilvania, curs susținut de domnul Spielmann Mihály. Tot în cadrul acestei teme cursanții au putut participa la comemorarea „Kristallnacht“-ului, alături de reprezentanții Comunității Evreilor Mozaici iar prin cursul ținut de domnul Grün Ladislau au putut să afle răspunsul la unele întrebări avute în legătură cu existența evreilor.

Unul dintre cursurile cele mai apreciate de tinerii colegiști a fost cea despre statul de drept, separarea puterilor în stat și funcțiile statului modern. Acest curs l-a avut ca lector pe distinsul politolog Cristian Pîrvolescu care s-a dovedit extrem de deschis la orice întrebare adresată, iar prin argumentele aduse în orice situație a reușit să strînească într-o proporție mare și interesul elevilor care nu urmează să dezvolte o carieră în drept.

Ultimul curs pe anul 2001 a fost ținut de domnul Horațiu Dumbravă, judecător la Tribunalul Mureș, care a vorbit în principal despre funcționarea și organizarea puterii judecătorești. Acesta a fost ultimul curs pe anul 2001, dar nu și ultima activitate a Colegiului, deoarece a urmat o deplasare cu ocazia Crăciunului la centrul de zi pentru minori „Rozmarin”. Colegiștii au jucat rolul lui Moș Crăciun și au dus câte un mic cadou pentru fiecare copil adăpostit de acest centru. Probabil aceasta a fost una dintre cele mai marcante experiențe trăite în acest colegiu, experiență care nu poate să te facă decît să îți dorești să devii mai bun și să contribui la ascendența societății în care trăim.

Să sperăm că și anul 2002 va fi la fel de interesant și benefic pentru Colegiul Democrației.

Anca RUS

Az ünnepi megnyitó után egy teljesen új világ tárta ki előttünk kapuit. Ha jól meggondolom, akkor lehet, hogy nem is annyira új még most az elején, hiszen mindenki hallott már a civil társadalomról, a non-profit szervezetekről, egy projekt összeállításáról, az erdélyi zsidók életéről, a jogállamban működő intézetekről, atörvényszék hatásköréről vagy a rendőrség szerepéről.

Meggyőződésem szerint mindenkiben felmerült egy-két kérdés, amelyekre esetleg nem kapott volna választ az előadók felvilágosítása nélkül.

Mindenki meglepetésére november 3-4-én Szovátára utaztunk kirándulni... vagyis tanulni, összekötöttük a kellemest a hasznossal. Mindenből kivettük a részünket, szórakoztunk, ugyanakkor tanultunk is.

Civil társadalomban élünk? Jogos a kérdés azt hiszem, mert nem tudni, hogy mennyire pozitív rá a válasz. „Visszalapozva” a történelemben, tudomást szerezhettünk arról, hogy bizony-bizony

régen sem éltek civil társadalomban az emberek. A civil társadalmat illetően létezett egy felfogás, ami szerint ez a fajta társadalom egy fikció volt és kevésbé valóság.

1990 után megjelentek a non-profit és önkéntes szervezetek Romániában és azt hiszem, hogy ezután beszélhetünk egy civil társadalomról. Az első non-profit szervezetekről lejegyzett írás 1546-ból származik. Kissé későre érkezett hozzánk. Vagy nem? Ha kissé késve is, de nálunk is megnövekedett a szervezetek, alapítványok jelentősége. A közmondást figyelembe véve: jobb később mint soha. Az alapítványoknak, jótékonyági szervezeteknek jól meghatározott célja a társadalom érdekeit szolgálja.

Mikor mindezt elsajátítottuk nem maradt más hátra csak az, hogy gyakorlatba bemutassuk, hogy mi milyen alapítványt hoznánk létre. Bizonyára meg is valósulhatna néhány elképzelés.

November 9-én a zsidókról emlékeztünk meg a Zsinagógában, ahol Grün László úr, egy koncentrációs tábor túlélőjétől, hátborzongató dolgokat tudtunk meg. Még átgondolni is rossz, nemhogy átélni.

Spielmann Mihály egyetemi tanártól értesültünk a zsidók világában végbemenő furcsaságokról és arról, hogy mennyire másképp látják a kívülállók a zsidó népet és a zsidó kultúrát. Mindez azért van, mert nagyon nehéznek tartják az emberek a másság elfogadását. Talán nem ismerik a tolerancia fogalmát. Vagy lehet, hogy ismerik, viszont nem alkalmazzák. Szomorú.

Egy demokratikusabb országban talán nem úgy mennek végbe a dolgok mint ahogy itt és most történnek. Mindenkinek van egy bizonyos hatalma és szabadsága. De mi történik azokkal, akik nem adnak fel semlegességükkel? Minden bizonnyal a nevelés az iskolában kezdődik.

A bonyolultnak látszó törvényszék világa nem is olyan hátborzongató, mint ahogy kinéz. Mi történik akkor, ha a törvényszéken nem igazságosan járnak el? Néha még ez is megeshet. Mivel jellemző ránk, hogy kíváncsiak vagyunk, azt is kipróbáltuk, hogy a „nehéz” munkát végző bírónak és ügyvédeknek mennyi a fizetésük. No, de ezt el nem árulom.

Semmi sem független egymástól, minden egy bűvös körben forog és ennek a bűvös körnek mi is részesei vagyunk. Azt hiszem, hogy mindenki tudja mire jó a „rendőrség”. A rend és a fegyelemért vigyázók munkaköréről is tudomást szerezhettünk. Ahhoz, hogy mindenki jól járjon figyelembe kell venni a közvéleményt és bármikor kész kellene lenni segítséget nyújtani.

Mit is mondhatnék? Az elkövetkezőkben is érdeklődvé várjuk az új előadásokat és a minél újabb információkat.

SZŐCS Blanka

Convocator • Meghívó

Membrii Ligii Pro Europa sînt convocați la Adunarea Generală anuală care va avea loc **sîmbătă, 6 aprilie 2002, ora 10, în Sala Teatrului „Ariel” din Tîrgu-Mureș**, conform art. 22, cap.1 din Statutul LPE.

Ordinea de zi:

1. Raportul narativ și financiar pe 2001.
2. Raportul Comisiei de Cenzori.
3. Proiect de program pe anul 2002.
4. Discutarea și aprobarea rapoartelor pe 2001 și programului pe 2002.
5. Alegerea Consiliului de Coordonare, a copreședinților și a Comisiei de cenzori pentru mandatul 2002-2004.

6. Decernarea titlurilor de „Membru de onoare” al LPE.

Conform art. 28, cap. 2 din Statut, candidaturile pentru funcțiile de coordonare se pot depune în scris la secretariatul Ligii cu cel puțin 10 zile înainte de Adunarea Generală.

Membrii Ligii care nu au achitat cotizația anuală pînă la 31 dec. 2001, o vor putea face pînă la data Adunării Generale la secretariatul Ligii sau la fața locului în ziua Adunării.

Tg-Mureș, la 12 martie 2002.

Consiliul de Coordonare LPE

Tisztelettel meghívjuk a PRO EUROPA Liga tagjait, a szombaton, **2002 április 6-án, 10 órai kezdettel, az „Ariel” Színház termében** megtartandó évi Közgyűlésére az Alapszabályzat I fejezet, 22-ik cikkelye értelmében.

Napirend:

1. Tevékenységi és pénzügyi beszámoló 2001-re.
2. Az Ellenőrző Bizottság beszámolója.
3. A 2002-es programtervezet bemutatása.
4. A 2001-es beszámolók és a 2002-es tevékenységi program megvitatása és elfogadása.
5. A Koordinációs Tanács, a társelnökök és az Ellenőrző Bizottság megválasztása a 2002-2004-es mandátum idejére.

6. A Pro Europa Liga „Tiszteletbeli tagja” címe átadása.

A PEL Alapszabályzata 28. cikkelyének értelmében felkérjük tagjainkat, hogy a Közgyűlés előtt legalább 10 nappal írásban jelentsék be a Liga titkárságán jelölésüket a PEL vezetőségi funkcióira.

Azon tisztelt tagjaink, akiknek nem sikerült kifizetniük múlt évi tagsági díjukat, megtehetik ezt a Közgyűlés napjáig a Liga titkárságán vagy a Közgyűlés helyszínén annak napján.

Marosvásárhely, 2002 március 12-én.

A PEL Koordinációs Tanácsa

Pro Europa poate fi citită pe Internet la adresa:

www.proeuropa.ro

Liga PRO EUROPA Liga

Copreședinți:

Smaranda ENACHE și CSÍKY Boldizsár

Director executiv: SZOKOLY Elek

4300 Tîrgu Mureș, P-ța Trandafirilor nr. 5, et. III, CP. 1-154

Tel/fax: +40-(0)65-214076; 217584, e-mail: office@proeuropa.ro

CONTENTS:

P. 1, 4: *Minority communities – elements of stability in Eastern and Central Europe* — a presentation of the seminar in Bucharest, where the minority communities from Romania and the Romanian communities from the neighbouring countries had met.

P. 2: *A Romanian / Hungarian synopsis of the PEL's main events in November-December 2001.*

P. 3, 4: *National Minorities' Day in Romania or Singing Romania, PSD style* — an opinion regarding the manifestations organised by the Ministry of Public Information on the occasion of the celebration of National Minorities' Day in Cluj.

P. 5: *Kristallnacht* — comemoration of the tragic night of November 9 and the activities organised by the PEL's Intercultural Centre.; *Antonescu between us* — a comment on the opinion of some citizens regarding the question: "What is your opinion if your street would be named Antonescu?"

P. 6-7: *Detailed program of the Week of Tolerance.*

P. 8: *The Armeghedon II. Case and the abuses of the state institutions* — press releases of the Pro Europa League and University Solidarity Association regarding the abusive detention of Mr. Mugur Ciuvică, executive director of ASPEC.

P. 9.: *Protest* — expressed by the Pro Europa League regarding the decision of suspension the Christian-Democrat Popular Party from Moldova.; *A threat on citizens and on the Euro-atlantic integration* — protest expressed by four well-known human rights activist against of the articles of the classified information law, voted in the Deputies' Chamber; *Andrei Oișteanu: The image of the wondering jew in Central Europe and Transylvania* — public conference held by Andrei Oișteanu on the occasion of the presentation of his book.

P. 10.: *State of Impunity. Human Rights Abuse of Roma in Romania* — presentation of the country report nr. 10, september 2001, edited by the European Roma Rights Center.

P. 11.: *The College of Democracy at start* — description of the first session of the College of Democracy and the lecture about the Jew community from Romania.

P. 12: *Announce of the Pro Europa League's General Assembly for April 2002.*

Responsabil de număr: KACSÓ Judith-Andrea

**PRO EUROPA este publicată cu sprijinul
Fundăției Heinrich Böll (Germania) și
Charles St. Mott (SUA)**